

In de war én in de wij

Ernstig in de war en dan tóch wonen in de wijk. Samenleving, politie en GGz worstelen ermee. Af en toe gaat het heel erg mis.

door Tilly van Uffelen

Was de dood van de 71-jarige Bossche ijzerhandelaar Lowie van Lent voorkomen als de 23-jarige schizofrene man wél door de Crisisdienst opgenomen was? De vraag kan pas echt beantwoord worden als alle feiten boven tafel zijn. Maar dat politie, GGz en samenleving worstelen met mensen die ernstig psychisch kwetsbaar zijn, is helder. In 2011 ging het mis in Zoetermeer, waar een schizofrene zoon zijn moeder vermoordde. In Cuijk stak vorig jaar een man een huis in brand en klom daarna verward in een zendmast, in Halsteren werd een mede-cliënt vermoord. Terug naar Den Bosch, bijna twee weken geleden. Een 23-jarige Eindhovenaar die lijdt aan schizofrenie en psychoses wordt door de politie opgehaald bij de woning van zijn niet-officiële pleegouders in Boxtel. Die bellen de politie omdat ze zich bedreigd voelen door hem. Zij kennen hem goed, ze hebben voor hem gezorgd toen hij als alleenstaande minderjarige asielzoeker op school zat, aldus advocaat Bart Toemen. Zij weten óók dat de jongeman in februari op last van de rechter opgenomen is bij

GGz-instelling De Grote Beek in Eindhoven. Die maatregel werd door de rechter uitgesproken omdat hij in een eerdere psychose door het lint ging en een vingerkootje van een agent afbeet. Sinds mei woonde hij weer zelfstandig omdat de behandelaar dat verantwoord achtte.

De politie vindt die nacht dat de Crisisdienst naar hem moet kijken. Op het bureau in Den Bosch overlegt een medewerker van de Crisisdienst van de Reinier van Arkel groep met zijn Eindhovense collega's, waar zijn verleden bekend is. Er wordt informatie uitgewisseld waarna de Crisisdienst stelt dat er geen grond is voor gedwongen opname. Ook de politie zegt geen grond te hebben hem langer vast te houden en stuurt de man de nacht in. Enkele uren later wordt de man, in de war en agressief, overmeesterd door de politie op de A2 in het wagentje van ijzerhandelaar Lowie van Lent. Pepperspray en politiehond zijn nodig om hem op te pakken. Van Lent wordt dood aangetroffen in de Aa.

Wat er precies gebeurd is wordt nog onderzocht, maar het volgende scenario is niet ondenkbeeldig. De Eindhovenaar loopt vanuit het politiebureau naar de handel van Lowie, 400 meter verderop. Zijn psychose vlamt op als hij de ijzerhandelaar tegenkomt. Hij brengt Van Lent om het leven en rijdt weg in het wagentje van de ijzerhandelaar. Hoe kan het dat iemand met schizofrenie die nog onder een justitiële maatregel valt niet opgenomen wordt als die door de politie aangemeld wordt bij de Crisisdienst? Schieten de

procedures tekort of schort het aan de uitvoering? „Bij de Crisisdienst kan vaak iets verkeerd gaan omdat én de client van slag is, én de ouder wanhopig is én de dienst vaak snel moet beslissen”, zegt Leo Hulsebos, voorzitter van Trialoog, een samenwerking van familieorganisaties in de GGz in Noord-Brabant. Ook in de informatie-uitwisselingen gaat wel eens wat mis. Bovendien is beoordeling een momentopname en kan de cliënt in de cel heel rustig overkomen. „Mensen in een psychose laten vaak een wisselend beeld zien. De Crisisdienst is de meest gevoelige plek van de GGz: „Daar komt ineens alles samen en moet er goed getaxeerd en gehandeld worden.” Incidenten kunnen nooit voorkomen worden, stelt hij. Dat zeggen ook GGz, politie en justitie. Nederland wil geen samenleving zijn waar mensen met psychische kwetsbaarheden of stoornissen opgesloten worden of levenslang in een instelling verblijven. De huidige beweging is juist tegenovergesteld: Veel meer psychisch kwetsbare mensen gaan de komende jaren beschermd en begeleid wonen en ambulante behandeld worden in wijken. De kwaliteit van leven voor de mensen om wie het gaat is beter als ze zo veel mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. „Het is bewe-

“Ouders zien dingen aankomen, die kennen hun kind beter dan de Crisisdienst

Leo Hulsebos

■ Verwarde man op zendmast in Cuijk nadat hij een woning in brand gestoken heeft. Daarbij vielen drie doden.
foto Ed van Alem

‘MIJN BROER IS GEEN BEEST’

Op donderdag 20 juni 2013 moet een man uit Mill uit een zendmast gehaald worden. Hij heeft brand gesticht in een woning in Cuijk, daarbij kwamen een moeder en haar twee dochters om. Volgens zorginstelling Trajectvol, die de man in behandeling had, hadden haar medewerkers al twee weken eerder geconstateerd dat het niet goed ging met de 23-jarige psychiatrisch patiënt, maar de psychiater weigerde hem op te nemen. De man is inmiddels veroordeeld tot gevangenisstraf en tbs. De inspectie heeft de zaak in onderzoek.

Op 16 april 2011 wordt Eetty Dekker thuis om het leven gebracht door haar 36-jarige zoon. Die lijdt aan paranoïde schizofrenie en is een bekende van de GGz. Na diverse gedwongen opnamen woont de man op zichzelf. Moeder is bang dat het fout gaat en trekt aan de bel bij de GGz. Tevergeefs. „Mijn moeder belde een week voor haar dood nog met de GGz om haar zorgen te uiten en er is niets mee gedaan. Mijn broer is geen beest. Hij is heel erg ziek en heeft dringend zorg nodig”, verklaarde zijn zus later.

De Inspectie voor de Gezondheidszorg verscherpt het toezicht op GGz Westelijk Noord-Brabant nadat in Halsteren vorig jaar een cliënt gedood is door een andere patiënt. Het slachtoffer woonde niet meer bij Vrederust, maar stond wel onder begeleiding. Hij werd twee keer geweigerd toen hij kort voor zijn dood weer wilde worden opgenomen. Als de instelling het slachtoffer 's nachts niet zou hebben weggestuurd, was de moord volgens nabestaanden nooit gepleegd. Dat het slachtoffer in de nacht werd geweigerd noemt de inspectie 'betwistbaar'.